

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету економіки та
інформаційних технологій

Ю.М. Неговська

РОБОЧА ПРОГРАМА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>перший (бакалаврський)</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальності	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (найменування освітньої програми)
тип дисципліни	<u>вибіркова дисципліна загальної підготовки</u>

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

О.М. Антонова
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою фінансів, обліку та
фундаментальних економічних дисциплін
протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Т.М. Сугак
(прізвище, ініціали)

Розробники:

Паризький Ігор Володимирович – доктор економічних наук, професор кафедри маркетингу, управління та економіки підприємства.

Неговська Юлія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, управління та економіки підприємства.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова, загальної підготовки

Передумови вивчення навчальної дисципліни: курс «*Регіональна економіка*» тісно пов'язана з економічною теорією макроекономікою, політекономії, мікроекономіки, економіки бізнесу, макроекономічним прогнозуванням, галузевими економіками, статистикою та іншими соціально-економічними науками.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «*Регіональна економіка*» є особливості і закономірності розміщення і територіальної організації продуктивних сил України, аналіз їх сучасного стану і визначення головних напрямків розвитку в умовах становлення ринкової економіки.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150** годин **5** кредитів ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «*Регіональна економіка*» є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямків регіонального розвитку економіки, а також екологічних знань, мислення та свідомості економістів.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «*Регіональна економіка*» є засвоєння теорії розміщення продуктивних сил, економіки регіону та розвитку, визначення наукових засад регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її економічних районів, в тому числі вивчення таких питань:

- регіональна політика держави;
- розробка і реалізація регіональних програм економічного і соціального розвитку;
- ефективність спеціалізації і комплексного розвитку регіону;
- економічне районування;
- розвиток експортних та імпортозаміщуючих виробників;
- створення ринкової інфраструктури;
- розвиток підприємництва.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «*Регіональна економіка*» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах							
	денна форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		лекції	Семінари	Самостійна робота		лекції	семінари	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та загальні умови розміщення продуктивних сил і регіональної економіки								
Тема 1. Предмет , метод і завдання дисципліни	10	2	1	7	10	1	-	9
Тема 2. Теорія та концепції розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	10	2	1	7	10	1	-	9
Тема 3. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	10	2	1	7	10	1	-	9
Тема 4. Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил	10	2	1	7	10	1	-	9
Тема 5. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів	10	2	1	7	10	1	-	9
Тема 6. Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка	10	2	1	7	10	1	-	9
Тема 7. Населення і трудові ресурси	10	2	1	7	10	1	-	9
Разом за змістовим модулем 1	70	14	7	49	70	7	-	63
Змістовий модуль 2. Розміщення продуктивних сил								
Тема 8. Виробничий та науково-технічний потенціал	10	4	1	5	10	1	-	9
Тема 9. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах	12	6	2	4	12	1	-	11
Тема 10. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	10	4	1	5	10	1	-	9
Разом за змістовим модулем 2	32	14	4	14	32	3	-	29
Змістовий модуль 3. Територіальна організація народного господарства України								
Тема 11. Сутність регіональної економіки	12	6	3	3	12	1	1	10

та її територіальні особливості								
Тема 12. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	12	6	2	4	12	1	1	10
Тема 13. Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком	12	6	2	4	12	1	1	10
Тема 14. Зовнішні економічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і регіонів	12	6	2	4	12	1	1	10
Разом за змістовим модулем 3	40	24	9	15	40	4	4	40
Усього годин	150	52	20	78	150	14	4	132

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та загальні умови розміщення продуктивних сил і регіональної економіки

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни

- Предмет курсу. Територіальний поділ праці, розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. Місце курсу в системі економічних дисциплін.
- Методологічні основи курсу. Логіка, структура і порядок вивчення курсу. Матеріалістична діалектика. Спеціальні методи.
- Мета та основні завдання вивчення курсу. Значення курсу в професійній підготовці економістів.
- Сутність розміщення продуктивних сил і регіональної економіки, їх структура. Народногосподарський комплекс як форма організації продуктивних сил. Економіка регіонів України. Місце і роль України в світовому економічному просторі.

Тема 2. Теорії та концепції розміщення продуктивних сил і регіональної економіки

- Регіональна стратегія розвитку. Теоретичні основи дисципліни. Напрями і теорії регіоналізму: географічний детермінізм, енвайронменталізм, штандортні теорії розміщення, регіональна наука, теорія ринків збуту, геополітика.
- Концепції розміщення продуктивних сил: територіально-виробничого комплексоутворення і «полюсів зростання» (сутність, елементи, механізм здійснення).
- Теоретичні дослідження у галузі. Сучасні напрями розвитку науки розміщення продуктивних сил і регіональної економіки.

Тема 3. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів

- Економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, об'єктивний характер законів. Сучасні інтеграційні процеси. Вирівнювання ступенів економічного і соціального розвитку окремих регіонів.
- Основні закономірності розміщення продуктивних сил: соціальна спрямованість, усталеність розвитку, національна безпека, планомірність, керованість, комплексність, конкурентоспроможність, ефективність господарства економічних районів.
- Найважливіші принципи й фактори розміщення продуктивних сил. Визначальна роль екологічних і соціальних критеріїв у розміщенні виробництва. Пріоритетність розвитку соціальної сфери. Вплив науково-технічного прогресу на розміщення продуктивних сил.
- Основні напрями подальшого розвитку та вдосконалення розміщення продуктивних сил України.

Тема 4. Економічне районування та територіальна структура народного господарства

- Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства. Територіальний поділ праці – основа формування економічних районів. Визначення економічного району. Головні ознаки району.

- Економіка району – ланка єдиного народногосподарського комплексу України. Місце і спеціалізація економічних районів у системі територіального поділу праці. Комплексний соціально-економічний розвиток територій в умовах ринкових відносин. Диференціація територій за рівнем та комплексністю розвитку продуктивних сил. Збільшення внеску кожного регіону в розвиток народного господарства республіки. Соціально-економічні й екологічні проблеми районів та шляхи їх вирішення.

- Принципи економічного районування. Районний господарський комплекс та його галузева структура. Форми територіальної організації продуктивних сил економічних районів.

- Типи економічних районів. Макро-, мезо-, мікро- райони. Практичне значення економічного районування. Особливості районування. Сучасне мезорайонування України.

- Територіальна структура і сфери народного господарства. Галузева та функціонально-господарська структура народного господарства України. Форми суспільної організації виробництва. Диспропорції у територіальній структурі національної економіки. Критерії та шляхи удосконалення.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ЕКОНОМІЧНИХ РАЙОНІВ

1. Донецький економічний район. Місце району в економіці України. Економічна оцінка природно-ресурсного й виробничого потенціалу. Населення, трудовий ресурсний потенціал та проблеми його ефективного використання. Особливості формування і функціонування територіально-виробничого комплексу району. Найактуальніші проблеми району (економічні, соціальні, демографічні, екологічні тощо).

2. Придніпровський економічний район.

3. Східний економічний район.

4. Центральний економічний район.

5. Поліський економічний район.

6. Подільський економічний район.

7. Карпатський економічний район.

8. Причорноморський економічний район.

Тема 5. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів.

- Економічні методи обґрунтування розміщення продуктивних сил: системний аналіз, балансовий, нормативний, картографічний, економіко-математичний та інші.

- Оцінка ефективності розміщення підприємств і галузей народного господарства. Критерії оцінки. Вибір оптимального варіанта розміщення.

- Сучасна концепція розміщення продуктивних сил. Схема (прогноз) розвитку та розміщення продуктивних сил України, економічних районів і областей на тривалу перспективу. Проект закону про прогнозування економічного й соціального розвитку України.

Тема 6. Природно-ресурсний потенціал України і його економічна оцінка

- Природно-ресурсний потенціал і його структура. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах та ступінь забезпечення власних потреб. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів та природних умов: балансові, промислові, геологічні та прогнозні запаси сировини й палива. Характеристика природно-ресурсного потенціалу економічних районів, їх сировинних, паливних, біологічних, земельних, водних, рекреаційних та інших ресурсів.

- Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу. Основні шляхи ресурсозбереження та їх практичне освоєння. Вторинні ресурси, їх класифікація та економічна оцінка. Екологічні проблеми України. Охорона довкілля. Раціональне природокористування.

Тема 7. Населення і трудові ресурси України

- Народонаселення та його роль у розвитку і територіальній організації народного господарства. Кількість населення. Регіональні особливості відтворення населення. Демографічні проблеми. Територіальне розміщення. Кількість, динаміка і густота населення різних районів. Міграція населення та її види. Регіональні особливості та відмінності у рівні життя населення. Національний склад населення і його територіальні особливості. Міське та сільське населення. Міські агломерації. Обмеження зростання великих міст. Урбанізація та проблеми довкілля. Пріоритетність розвитку малих і середніх міст.

- Трудові ресурси. Структура і розподіл за видами зайнятості, сферами виробництва, галузями народного господарства і економічними районами. Трудоресурсна ситуація та її регіональні особливості. Аналіз балансу трудових ресурсів. Ринок праці. Забезпечення ефективної зайнятості.

Змістовний модуль 2. Розміщення продуктивних сил

Тема 8. Виробничий та науково-технічний потенціал

- Виробничий потенціал народного господарства. Кількісна та якісна характеристика основних виробничих фондів. Оборотні фонди. Фондомісткість галузей народного господарства. Промисловість як фактор, що визначає територіальну організацію господарства.

- Значення галузей, що виробляють предмети споживання непродовольчого характеру. Пріоритетність розвитку виробництва та підвищення якості товарів і насичення ними ринку країни. Галузева структура комплексу. Умови і чинники розміщення. Вплив ринку та науково-технологічного прогресу на розвиток та розміщення галузей, що виробляють товари народного споживання.

- Легка промисловість. Галузева структура. Умови та чинники, що впливають, і принципи, які зумовлюють розвиток та розміщення галузей легкої промисловості. Екологічна оцінка сировинної бази. Райони та центри розміщення. Обсяги виробництва окремих видів продукції і забезпеченість ними населення країни. Міжгалузеві зв'язки легкої промисловості. Основні проблеми та перспективи розвитку і розміщення галузей.

- Машинобудування. Зростання ролі машинобудування та інших галузей важкої промисловості у виробництві та радикальному поліпшенні якості складних товарів тривалого користування (відео- та побутова техніка, персональні комп'ютери тощо). Особливості розміщення їх виробництва. Проблеми та перспективи розвитку.

- Науково-технічний потенціал. Характеристика його складових частин. Кількість наукових установ. Національна Академія наук України як центр фундаментальних досліджень. Кількість наукових кадрів. Система підготовки науковця. Матеріально-технічна база наукових установ. Зв'язки науки та виробництва. Інноваційна діяльність в умовах функціонування ринкових відносин. Державні витрати на науку та освіту.

- Посилення процесів інтеграції та просторової концентрації виробництва. Національна безпека України. Забезпечення економічної, соціальної й екологічної безпеки.

Тема 9. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах

- Економіка країни як єдиний народногосподарський комплекс.

- Значення агропромислового комплексу (АПК) в народному господарстві. Пріоритетність вирішення продовольчої проблеми. Галузева структура АПК. Форми організації виробництва в АПК. Територіальна організація АПК України: спеціалізовані та інтегральні АПК.

- Значення транспорту в народному господарстві. Вплив на розміщення продуктивних сил та формування раціональних господарських зв'язків. Умови і чинники, що впливають на формування і розміщення транспортної мережі, обсяг та структуру вантажообороту. Вплив науково-технологічного прогресу на розвиток та розміщення галузей комплексу.

- Потенціал соціальної сфери. Соціально-культурні галузі: освіта, культура, охорона здоров'я. Матеріально-побутові галузі: торгівля, громадське харчування, побутове обслуговування, житлово-комунальне господарство.

- Основні напрями поліпшення розміщення продуктивних сил у перспективі. Зрушення у галузевій структурі народного господарства під впливом соціальної переорієнтації та

технологічного прогресу.

Тема 10. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України

- Міжгалузеві промислові комплекси як основа функціональної структури народного господарства України.
- Територіальний поділ праці. Територіально-виробничі комплекси в системі економічного районування, їх типи. Структура територіально-виробничих комплексів: промислові, агропромислові, рекреаційні. Елементи територіальної структури народного господарства: крапкові, вузлові, ареальні, регіональні.
- Підприємство як базисна складова народного господарства. Форми суспільної організації виробництва.
- Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасної економіки. Транснаціональні корпорації. Вільні економічні зони.

Змістовний модуль 3. Територіальна організація народного господарства України

Тема 11. Сутність регіональної економіки та її територіальні особливості

- Поняття регіону, регіональної економіки. Сутність і завдання регіональної політики, її види.
- Класичні та сучасні методи вирішення проблем регіональної економіки. Засоби регіональної політики та мікрополітики.

Тема 12. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку

- Державне регулювання регіональних відносин. Стратегія економічного розвитку регіонів, основні підходи до неї. Прогнозування та економічне програмування як стадії державного планування.
- Поняття та особливості проблемних регіонів. Якісні показники проблемних регіонів. Депресивні регіони. Прикордонні регіони: макро-, мезо-, мікрорівень. Вільні економічні зони.
- Специфіка регіональних програм сталого розвитку, основні завдання. Цільові програми розвитку регіонів і галузей із частковим державним фінансуванням.
- Розробка регіональних галузевих програм, методологічні підходи.

Тема 13. Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком

- Державна регіональна політика як складова і невід'ємна частина загальних соціально-економічних перетворень. Основні напрями державної регіональної економічної політики. Об'єкти та суб'єкти державної регіональної політики.
- Цілі державної регіональної економічної політики. Оптимізація інтеграційних і дезінтеграційних процесів. Урахування особливостей регіонів.
- Завдання державної регіональної політики у сферах економічній, соціальній, екологічній. Забезпечення комплексності та раціональної структури господарства регіонів. Розвиток підприємництва та ринкової інфраструктури. Підвищення добробуту населення. Оптимізація соціальних прав громадян. Поліпшення демографічної ситуації. Удосконалення системи розселення. Регулювання природно-господарської збалансованості регіонів. Екологічне обґрунтування розміщення продуктивних сил.
- Розмежування повноважень між центром і регіонами. Підвищення ролі територій у розвитку й розміщенні продуктивних сил. Посилення координуючої ролі держави. Регіональні аспекти управління державним та комунальним сектором економіки.
- Механізм реалізації державної регіональної економічної політики. Складові елементи механізму реалізації державної регіональної економічної політики: законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку, прогнозування, планування і програмування, вільні економічні зони, міжрегіональне і прикордонне співробітництво.
- Сучасна концепція розміщення продуктивних сил. Схеми-прогнози та державні

програми розвитку і розміщення продуктивних сил України, економічних районів та областей на тривалу перспективу.

Тема 14. Зовнішні економічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і регіонів

- Міжнародний поділ праці. Місце України у світовому територіальному поділі праці. Об'єктивні передумови розширення зовнішньоекономічних зв'язків, що впливають з необхідності поглиблення міжнародного поділу праці, інтересів зміцнення незалежності України. Зовнішньоекономічні зв'язки як один з найважливіших засобів економії суспільної праці. Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків. Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку (в цілому та по окремих групах країн). Зовнішньоекономічний баланс України. Територіальна і товарна структура експорту та імпорту. Поліпшення структури торгівлі. Встановлення прямих зв'язків підприємств України з промисловими й комерційними фірмами зарубіжних країн. Створення спільних підприємств і міжнародних об'єднань за участю українських та іноземних організацій, фірм, управлінь. Проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні.
- Об'єктивні передумови необхідності економічного співробітництва України з країнами – членами СНД: історичні, політичні, природні, економічні, науково-технічні, культурні, військово-стратегічні, соціальні, демографічні, екологічні, транспортні.
- Форми і напрями економічних зв'язків та співробітництва. Спільний економічний простір. Еквівалентність обміну. Удосконалення зв'язків та співробітництва в умовах ринкових відносин.
- Проблеми та перспективи розвитку економічних зв'язків та співробітництва України з країнами – членами ЄС.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	Предмет , метод і завдання дисципліни	2	1
2	Теорія та концепції розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	2	1
3	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	2	1
4	Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил	2	1
5	Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів	2	1
6	Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка	2	1
7	Населення і трудові ресурси	2	1
8	Виробничий та науково-технічний потенціал	4	1
9	Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах	6	1
10	Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	4	1
11	Сутність регіональної економіки та її територіальні особливості	6	1
12	Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	6	1
13	Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком	6	1
14	Зовнішні економічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і регіонів	6	1
Усього годин		52	14

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	Предмет , метод і завдання дисципліни	1	-
2	Теорія та концепції розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	1	-
3	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	1	-
4	Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил	1	-
5	Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів	1	-
6	Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка	1	-
7	Населення і трудові ресурси	1	-
8	Виробничий та науково-технічний потенціал	1	-
9	Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах	2	-
10	Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	1	-
11	Сутність регіональної економіки та її територіальні особливості	3	1
12	Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	2	1
13	Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком	2	1
14	Зовнішні економічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і регіонів	2	1
Усього годин		20	4

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин		-	-

9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин		-	-

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна	Заочна
1	Предмет , метод і завдання дисципліни	7	9
2	Теорія та концепції розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	7	9
3	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил і регіональної економіки	7	9
4	Економічне районування та територіальна організація продуктивних сил	7	9
5	Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів	7	9
6	Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка	7	9
7	Населення і трудові ресурси	7	9
8	Виробничий та науково-технічний потенціал	5	9
9	Господарський комплекс України, особливості структури і трансформація в ринкових умовах	4	11
10	Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України	5	9
11	Сутність регіональної економіки та її територіальні особливості	3	10
12	Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку	4	10
13	Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком	4	10
14	Зовнішні економічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і регіонів	4	10
Усього годин		78	132

11. Завдання для самостійної роботи

У процесі самостійного вивчення матеріалу здобувач вищої освіти повинні засвоїти такі питання:

1. Порівняння предметів і методології «Регіональної економіки» і «РПС».
2. Зв'язок «Регіональної економіки» з іншими дисциплінами.
3. Генезис теорій регіональної економіки. Сучасні теорії регіонального розвитку.
4. Українська школа регіональних економічних досліджень.
5. Вплив факторів РПС на формування економіки регіонів.
6. Закономірність зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів.
7. Форми розміщення продуктивних сил – пункт, центр, вузол, комплекс, район.
8. Показники ефективності спеціалізації території, коефіцієнти локалізації, виробництва продукції на душу населення, міжрайонної товарності.
9. Територіально-виробничі комплекси як прояв територіального поділу праці.
10. Вплив великих міст та основних форм територіальної організації виробництва на економіку регіону.
11. Види природних ресурсів. Регіональні особливості забезпечення України природними ресурсами.
12. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах.
13. Проблема ресурсозбереження в Україні. Екологічна ситуація в Україні та регіональні особливості.
14. Енергетична криза та шляхи її подолання. Роль ресурсозбереження у вирішенні проблем природокористування США, Канади, Японії та інших країн.

15. Концепції безплатності та невичерпності природних ресурсів, затратно-результатна концепція.
16. Регіональні особливості демографічної ситуації в Україні.
17. Національний склад населення. Регіональні особливості.
18. Основні виробничі фонди України. Стан та динаміка. Регіональна структура.
19. Науково-технічний потенціал України. Розміщення наукових закладів.
20. Вплив НТП на галузеву структуру народного господарства. Теорія довгих хвиль та технологічних укладів.
21. Основні розділи сучасної програми регіонального розвитку.
22. Поняття та оцінка сталого розвитку регіонів.
23. Класифікація та характеристика проблемних регіонів України.
24. Вільні економічні зони.
25. Регіональні диспропорції економіки України.
26. Слаборозвинені регіони України.
27. Світовий досвід регіонального врядування.
28. Місце України у світовому господарстві. Структура експорту та імпорту України.
29. Регіональна структура іноземних інвестицій в Україну.
30. Характеристика загального рівня соціально-економічного розвитку Поліського регіону.
31. Соціально-економічний потенціал Поліського регіону.
32. Агропромисловий комплекс Поліського регіону.
33. Машинобудування Поліського регіону.
34. Легка промисловість Поліського регіону.
35. Енергетична інфраструктура Поліського регіону.
36. Транспортна система Поліського регіону.
37. Розвиток виробничих зв'язків у Поліському регіоні.
38. Соціальна інфраструктура Поліського регіону.
39. Міжнародні природоохоронні організації та асоціації.
40. Екологічне виховання населення.
41. Вчення В. І. Вернадського про біосферу, ноосферу.
42. Визначення загальної економічної ефективності затрат на охорону навколишнього середовища.
43. Роль екологічної паспортизації підприємств у визначенні їхнього впливу на навколишнє середовище і в контролі за дотриманням природоохоронних норм і правил процесі господарської діяльності.
44. Ресурси Світового океану.
45. Розвиток та види туризму в Україні: регіональні особливості.

12. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота виконується у вигляді індивідуального навчально-дослідного завдання для здобувачів вищої освіти денної форми навчання та контрольної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання. Кожному здобувачу вищої освіти видається окреме завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання для здобувачів вищої освіти денної форми навчання передбачає:

- пошук у навчальних джерелах та наукових журналах матеріалу, необхідного для висвітлення основних аспектів теми;
- складання плану роботи (вступ, 2-3 питання, висновки);
- формулювання власних висновків;
- складання списку використаної літератури та інформаційних джерел.

Вимоги до індивідуальної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання викладені у методичних вказівках

Здобувач вищої освіти денної форми навчання здійснюють підготовку доповіді за запропонованою тематикою наведеними питання для обговорення в навчально-методичному посібнику. Мета підготовки доповіді полягає в необхідності поглибити теоретичні знання

здобувач вищої освіти щодо регіональної економіки та забезпеченні формування особистих якостей та досвіду соціального спілкування здобувачів вищої освіти. Обсяг – 4 год.

13. Методи навчання

1. Методи навчання на лекціях:

- Вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- Методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

2. Методи навчання на практичних, семінарських та лабораторних заняттях:

- Вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- Практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- Метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Імітаційний метод
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.
- Метод проблемного виконання.
- Репродуктивний метод

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Регіональна економіка» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді: *усне та письмове опитування, фронтальне опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проектів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді: *письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*
- для підсумкового контролю у вигляді: *екзамену або заліку у таких формах: усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Регіональна економіка» є підсумковий контроль – диференційований залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-40

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуваються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для недиференційованого заліку

90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота															Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14				
2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	2	10	40	100	
Модульний контроль 1 - 10							Модульний контроль 2 - 10										

Приклад для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота		Самостійна робота		
50		10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Регіональна економіка» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна

1. Дмитрієв І.А. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи здобувач вищої освіти і в закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. 284 с.
2. Ковтун О.І. Регіональна економіка: практикум / Ковтун О.І. Львів: Вид-во ЛТЕУ, 2018. 198 с.
3. Аванесова Н.Е. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка [Текст]: підручник / Н.Е. Аванесова ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. Харків: Щедра садиба плюс, 2015. 223 с.
4. Дадашев Б.А. Регіональна економіка [текст]: навчальний посібник / Б.А. Дадашев, В.П. Гордієнко, В.В. Обливанцов. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 202 с.
5. Мартусенко І.В. Регіональна економіка: підручник / І.В. Мартусенко, Б.В. Погріщук. Тернопіль: Крок. 2015. 626 с.

Додаткова

1. Гладкий Ю.Н., Чистобаев А.И. Основы региональной политики. Учебник. Санкт-Петербург, 1998.
2. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії. К.: Либідь, 1997.
3. Заставний Ф.Д. Географія України. Львів.: Світ, 1990. 360 с.
4. Качан Є.П., Ковтонюк М.О., Петрига М.О. та ін. Розміщення продуктивних сил України: Підручник. К.: ВД Юридична книга, 2001. 552 с.
5. Ковалевський В.В., Михайлюк О.Л., Семенов В.Ф. та ін. Розміщення продуктивних сил: Підручник. К.: Знання, 2001. 353 с.
6. Курочкін Г.Ф. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібн. К.: Національна академія управління, 2004. 273 с.
7. Михасюк І.Р., Янків М.Д., Залоза З.М., Сажинець С.И. Регіональна економіка. «Українські технології», 1998.
8. Розміщення продуктивних сил. Навчальний посібник. К.: «Либідь», 1996.
9. Симоненко В.К. Регіони України: проблеми розвитку. К.: Наукова думка, 1997 134 с.
10. Таранчул Л.Л., Горленко І.О., Євтушенко Г.І. Розміщення продуктивних сил. К.: 2000.
11. Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібн. К.: Кондор, 2005. 344 с.
12. Шаблій О.І. Соціально-економічна географія. Львів: видавництво «Світ», 1994.
13. Алымов А.Н, Заставний Ф.Д., Прейгер Д.К. Сбалансированность народнохозяйственного развития: региональные и отраслевые проблемы. К.: Наукова думка, 1986.
14. Белоконь И.В. Трудовые ресурсы села: проблемы сезонной занятости. К.: Наукова думка, 1987.
15. Борщевский П.П., Чернюк Л.Г. Підвищення ефективності розвитку і розміщення харчової промисловості. К.: Наукова думка, 1994. 160 с.
16. Борщевський П.П., Ушкаренко В.О., Чернюк Л.Г., Мармуль Л.О. Регіональні агропромислові комплекси України. К.: Наукова думка, 1996.
17. Букін В. Транспорт республіки в умовах перебудови. К.: Знання, 1989.
18. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі. К.: Основи, 1996.
19. Вітренко Н.М. Соціальна інфраструктура України: оцінка рівня і перспективи розвитку. - К.: Наукова думка, 1993.
20. Гнатишин І.М., Половець П.С. Зовнішньоекономічні відносини: регіональний аспект. Чернівці: Прут, 1992.
21. Горленко И.А., Руденко Л.Г. и др. Сбалансированное экономическое, социальное и экологическое развитие территории. К., 1991.
22. Дорогунцов С.І., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Розміщення продуктивних сил: Навч. посіб. для ВНЗ / За ред. С.І. Дорогунцова. к., 2000. 364 с.
23. Клименко В.Л., Трепте Т.Г. Актуальные проблемы экономики химической промышленности. Л.: Химия, 1989.
24. Коваль Я.В. Совершенствование лесопользования и лесовосстановления. К.: Наукова думка, 1987.
25. Козенко А.В. Металургійний фонд України. К.: Наукова думка, 1990. 287 с.
26. Коротун І.М. Розміщення продуктивних сил України. Рівне: УІВГ, 1997.
27. Крыжановский Б.Н. Потенциал машиностроения. К.: Наукова думка, 1994. 351 с.
28. Кулаева Ю.Ф. Повышение эффективности работы транспорта Украинской ССР. К.: Наукова думка, 1979.
29. Куценко В.И. Сфера услуг: новые подходы. К.: Политиздат, 1989.
30. Лановой В.П. Рынок и воспроизводство. К.: Наукова думка, 1991.
31. Методологічні засади комплексного розвитку і розміщення продуктивних сил регіонів. К.: Вища школа, 1998.

32. Минеральные ресурсы Украины. Современные проблемы и факторы развития минерально-сырьевого комплекса. К.: Госкомгеология, 1993.
33. Оніщенко О.М. Агропромисловий комплекс Української РСР. К.: Наукова думка, 1980.
34. Паламарчук М.М., Паламарчук О. М. Соціально-економічне макрорайонування України // Географія та основи економіки в школі, 1998, №2. С.4-8.
35. Поповкін В,А. Регіонально-цілісний підхід в економіці. К.: Наукова думка, 1993.
36. Проблемы комплексного развития территории. К.: Наукова думка, 1994.
37. Решетняк А.А. Эффективность развития топливно-энергетического комплекса Украины. К.: Наукова думка, 1991.
38. Руденко В.Н. Географія природно-ресурсного комплексу України. Львів.: «Світ», 1993.
39. Статистичний щорічник України за 1997 рік. К.: Укр. Енциклопедія, 1999.
40. Сухоруков А.И. Инновационная политика в строительстве. К.: Наукова думка, 1994.

Інформаційні ресурси

До складу інформаційних ресурсів навчальної дисципліни входять:

1. www.mon.gov.ua/ – Міністерство освіти і науки України
2. <http://portal.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України
3. <http://www.korotun.com.ua> Сторінка Сергія Коротуна
4. <http://alpha.rada.kiev.ua> - веб-сервер Верховної Ради
5. <http://www.uazone.net/atlas/> - цифровий атлас України
6. <http://www.eurasia.org/eerc/kyiv/> - консорціум економічних досліджень
7. <http://www.irr.org.ua/> - Інститут реформ, м. Київ
8. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державний комітет статистики України
9. <http://www.bank.gov.ua/> - Національний банк України
10. <http://www.worldbank.org.ua/> - Світовий банк в Україні
11. <http://www.icps.kiev.ua/> - Міжнародний центр перспективних досліджень в Україні